

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ
Πρόγραμμα *Science and Orthodoxy around the World - SOW*

3ο Διεθνές Συνέδριο

“The Science and Orthodox Christianity relationship: past-present-future”

«Η σχέση Επιστήμης και Ορθοδοξίας: παρελθόν-παρόν-μέλλον»

Αθήνα, 29 Νοεμβρίου-1 Δεκεμβρίου 2018
Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αμφιθέατρο «Λεωνίδας Ζέρβας»

3η ημέρα Συνεδρίου | Σάββατο, 1η Δεκεμβρίου 2018

Εργαστήριο

“Psychoanalysis and Orthodox Theology”

«Ψυχανάλυση και Ορθόδοξη Θεολογία»

Το Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «Επιστήμη και Ορθοδοξία ανά τον Κόσμο» (Science and Orthodoxy around the World), διοργανώνει την 1η Δεκεμβρίου 2018 στην Αθήνα ημερίδα με θέμα «Ψυχανάλυση και Ορθόδοξη Θεολογία» ενταγμένη στο 3ο Διεθνές Συνέδριο του Προγράμματος με τίτλο «Η σχέση επιστημών και ορθόδοξου Χριστιανισμού: παρελθόν-παρόν-μέλλον».

Για δεκαετίες, η πόλωση και η αμοιβαία καχυποψία διαμόρφωναν τις σχέσεις μεταξύ της ψυχανάλυσης και του χριστιανισμού, των ψυχαναλυτών και των θεολόγων. Κατά τη διάρκεια της τριετούς έρευνάς μας, μελετώντας τις πηγές (άρθρα, βιβλία, συνεντεύξεις, διαλέξεις κ.ά.), εντοπίσαμε ένα ολοένα αυξανόμενο ενδιαφέρον από τη μεριά των σύγχρονων ορθόδοξων θεολόγων, στοχαστών και λειτουργών ψυχική υγείας (οι οποίοι συχνά είναι και κληρικοί) για την ψυχαναλυτική θεωρία και θεραπευτική πρακτική ως μέσο ανθρωπολογικής κατανόησης, ποιμαντικής φροντίδας, αλλά και ερμηνείας της θρησκείας και της πνευματικότητας ως έκφρασης του πολιτισμού.

Η προσέγγιση των δύο πεδίων σχετίζεται αφενός με τις θεωρητικές εξελίξεις τους και αφετέρου με τα νέα ανθρωπολογικά αιτούμενα και τις προκλήσεις που αναδύονται στο πλαίσιο της (μετα)νεωτερικής πραγματικότητας και της αυξανόμενης πολυπλοκότητας που τη χαρακτηρίζει. Η ψυχανάλυση ήρθε αντιμέτωπη με τις αμφίσημες ανακαλύψεις των σύγχρονων νευροεπιστημών και τις διαγραφόμενες εφαρμογές της γενετικής μηχανικής που κλονίζουν τις παραδοσιακές και καθιερωμένες αντιλήψεις για την ίδια την έννοια του ανθρώπου και την καλούν να γίνει περισσότερο μετριοπαθής και διαλεκτική. Από την άλλη πλευρά η σύγχρονη ορθόδοξη Θεολογία έχει πλέον αναπτύξει μια σχεσιακή πνευματικότητα προωθώντας τον πραγματικό εαυτό σε ουσιαστική σχέση με τους άλλους και με τον Θεό. Αμφότερες οι εξελίξεις

έχουν φέρει πιο κοντά τους δύο χώρους και τους έχουν καταστήσει πιο δεκτικούς σε έναν δημιουργικό διάλογο.

Ενδεικτικά θέματα:

A. Τι μπορεί να προσφέρει η θρησκεία στην ψυχανάλυση; Μπορεί η θεολογία να βοηθήσει την ψυχολογία και την ψυχανάλυση στην κατανόηση της φύσης του ανθρωπίνου προσώπου και της πίστης; Θα μπορούσε η θεολογία να βοηθήσει την ψυχανάλυση να ανακαλύψει τις δικές της χριστιανικές ρίζες; Μπορεί η ελπίδα και το ψυχικό σθένος που εμπνέονται από την πίστη να διευκολύνουν την ψυχαναλυτική θεραπεία;

B. Τι μπορεί να προσφέρει η ψυχανάλυση στην θρησκεία; Θα μπορούσε να προσφέρει ερμηνευτικά εργαλεία για νέες προσεγγίσεις της ηθικής οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψη την ψυχολογική ακεραιότητα - συνοχή; Θα μπορούσε η ψυχανάλυση να ρίξει νέο φως στην θρησκευτική εμπειρία εμβαθύνοντας την έννοια της πνευματικότητας και της αναπαράστασης του Θεού; Θα μπορούσε να βοηθήσει στην αντιμετώπιση των ατομικών ή συλλογικών στρεβλώσεων της θρησκευτικότητας (φαινόμενα νοσηρής θρησκευτικότητας, όπως μαγεία, φανατισμός, φονταμενταλισμός), οι οποίες συνδέονται στενά με την ψυχοπαθολογία και την κοινωνική δυσλειτουργία;

Το εργαστήρι αποσκοπεί στο να διερευνήσει κομβικά ζητήματα θεολογικής ανθρωπολογίας (όπως η έννοια της ψυχής και οι επιμέρους λειτουργίες της, η διάκριση μεταξύ ψυχικής και πνευματικής ανάπτυξης, οι σχέσεις σώματος-ψυχής, η ελεύθερη βούληση και η δυναμική της επιθυμίας, τα πάθη και οι εθιστικές συμπεριφορές ή εξαρτήσεις, η διαχείριση και μετάπλαση των συναισθημάτων, οι έννοιες της ασθένειας και της υγείας καθώς και η μυστικιστική εμπειρία, η επανεξέταση της σεξουαλικότητας κ.ά.) με στόχο τον εντοπισμό πεδίων σύγκλισης και συνέργειας.

Η ημερίδα θα διεξαχθεί την **1η Δεκεμβρίου 2018** στο **Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών** (Αμφιθέατρο «Λεωνίδας Ζέρβας»), με **ώρα έναρξης 09:00 π.μ.**

Οι εργασίες της ημερίδας θα γίνουν στα Αγγλικά, με ταυτόχρονη μετάφραση στα Ελληνικά.

Επιστημονικός Υπεύθυνος: **π. Βασίλειος Θερμός**

Οργανωτική Επιτροπή: **π. Βασίλειος Θερμός, Δρ Ευδοξία Δελλή, Νίκος Λιβανός**

Πρόγραμμα

9:00-11:15 | Συνεδρία 1η

Greetings

Δρ Ευδοξία Δελλή, *Ερευνήτρια, Κέντρο Ερεύνης Ελληνική Φιλοσοφίας, Ακαδημία Αθηνών | Ερευνήτρια, Πρόγραμμα «Επιστήμη και Ορθοδοξία ανά τον Κόσμο», ΙΙΕ/ΕΙΕ*

The interdisciplinary encounter of Orthodox Theology and psychoanalysis as a key aspect of the dialogue between Orthodoxy and sciences

Η διεπιστημονική συνάντηση της ορθόδοξης Θεολογίας με την Ψυχανάλυση ως βασική πτυχή του διαλόγου Ορθοδοξίας και επιστημών

Δρ Αθανάσιος Αλεξανδρίδης, *Παιδοψυχίατρος - Ψυχαναλυτής*

The genealogy of the “religious” into psychic space

Η γενεαλογία του «θρησκευτικού» μέσα στον ψυχικό χώρο

Δρ Steven-John M. Harris, *Ψυχολόγος, Center for Depth Psychology, Inc.*

Truth is a Double-Edged Sword: A Brief History of the Dialogue Between Psychoanalysis and Christianity

Η αλήθεια είναι δίκοπο μαχαίρι: Μια σύντομη ιστορία του διαλόγου μεταξύ Ψυχανάλυσης και Χριστιανισμού

Συζήτηση

11:15-11:45 | Διάλειμμα

11:45-13:30 | Συνεδρία 2η

π. Νικόλαος Λουδοβίκος, *Καθηγητής, Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Θεσσαλονίκης*

Philosophical and Biblical Theology and the Discovery of the Unconscious: Preliminary Remarks

Η φιλοσοφική και βιβλική Θεολογία και η ανακάλυψη του ασυνειδήτου:

Κάποιες προκαταρκτικές παρατηρήσεις

π. Stephen Muse, *Ψυχολόγος, Διευθυντής Κατάρτισης και Προγράμματος Clergy-in-Kairos, Pastoral Institute, Columbus, GA, Η.Π.Α.*

Shame and Overcoming the Mechanisms of Defense in response to sin and trauma:

Reflections on psychoanalytic parallels with the Patristic idea of vainglory [*kenodoxia*], repentance, confession and healing

Η ντροπή και το ξεπέραςμα των αμυντικών μηχανισμών απέναντι στην αμαρτία

και το τραύμα: Σκέψεις πάνω σε ψυχαναλυτικά παράλληλα με την πατερική αντίληψη της κενοδοξίας, τη μετάνοια, την εξομολόγηση και την ίαση

Συζήτηση

13:30-15:00 | Διάλειμμα φαγητού

15:00-16:45 | Συνεδρία 3η

Δρ Δημήτριος Κυριαζής, *Ψυχίατρος – Παιδοψυχίατρος – Ψυχαναλυτής HSPP/IFPS*

Influence of Christian Thought on Psychoanalytic Theory and Practice

Επιρροές της Χριστιανικής Σκέψης στην Ψυχαναλυτική Θεωρία και Πρακτική

π. Βασίλειος Θερμός, *Αναπληρωτής Καθηγητής, Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Αθηνών | Ψυχίατρος Παιδων και Εφήβων*

Tracing Judeo-Christian elements in Psychoanalysis: a path for renewing Western Civilization

Ανιχνεύοντας Ιουδαίο-χριστιανικά στοιχεία στην Ψυχανάλυση:

έναν δρόμο προς την ανανέωση του Δυτικού Πολιτισμού

Συζήτηση

16:45-17:15 Διάλειμμα

17:15-19:00 | Συνεδρία 4η

Δρ Petar Jevremović, *Ψυχολόγος, Καθηγητής, Τμήμα Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Βελιγραδίου*

Modern Psychoanalysis and Orthodox Theology

Σύγχρονη Ψυχανάλυση και Ορθόδοξη Θεολογία

Δρ Κωνσταντίνος Εμμανουηλίδης, *Ψυχίατρος-Ψυχαναλυτής*

Clinical and pastoral similarities and differences between clergy - spirituals and psychiatrists - psychoanalysts

Κλινικές και ποιμαντικές ομοιότητες και διαφορές μεταξύ κλήρου-πνευματικών και ψυχιάτρων-ψυχαναλυτών

Συζήτηση